

Boterbloem (*Ranunculus*)

ALGEMENE SLEUTEL

- Boterbloemen van natte, vochtige plaatsen :

Grote boterbloem

Blaartrekkende boterbloem

Egelboterbloem

- Boterbloemen van droge plaatsen :

Scherpe boterbloem

Kruipende boterbloem

Knolboterbloem

Behaarde boterbloem

- Zeer zeldzame boterbloemen op droge plaatsen :

Kalkboterbloem

Gulden boterbloem

Akkerboterbloem

Boterbloem (*Ranunculus*)

- Boterbloemen van **natte, vochtige** plaatsen

Grote boterbloem

(*Ranunculus lingua*)

- **grootste boterbloem met grote bloemen** (2-4 cm)
- stengelbladeren lijn-lancetvormig, verwijderd getand
- vrucht met haakvormige snavel
- let op met verwilderde tuinplanten!
- **aandachtssoort**

Blaartrekkende bb

(*Ranunculus sceleratus*)

- rechtopstaand, kaal, glanzend
- stengel vlezig en hol
- bladeren driedelig
- bloemstelen gegroefd
- **kroonbladen klein, lichtgeel**
- **kelkbladen afstaand tot teruggeslagen**
- op kalkrijk substraat

Egelboterbloem

(*Ranunculus flammula*)

- **blad lancetvormig**, verwijderd getand of gaafrandig
- **bloemen klein** (0,5 – 1,5 cm)
- vruchtjes zeer kort gesnaveld
- Kempische soort

Boterbloem (*Ranunculus*)

- Algemene boterbloemen van **droge** standplaatsen

Scherpe boterbloem (*Ranunculus acris*)

- groot, rechtopstaand, behaard
- blad handvormig gedeeld; soms met zwarte tekening

Kruipende boterbloem (*Ranunculus repens*)

- liggende uitlopers wortelen op knopen
- blad 3-talig; topblaadje gesteeld
- bloemsteel gegroefd

Knolboterbloem (*Ranunculus bulbosus*)

- stengelvoet onder de grond knolvorming
- blad eirond, 3-delig, glanzend
- bloemsteel gegroefd
- kelkbladen teruggeslagen
- p zonnige, droge, grazige plaatsen; in kalkrijke gebieden

Behaarde boterbloem (*Ranunculus sardous*)

- groeit in polletjes
- bleekgroen
- bladeren tot voet in 3 gedeeld
- bloemsteel gegroefd
- kelkbladen teruggeslagen
- pionier van akkers en verstoorde gronden

Boterbloem (*Ranunculus*)

- **Zeldzame** boterbloemen van **droge** standplaatsen

Kalkboterbloem

(*Ranunculus serpens*)

- stengel behaard
- kelk **niet** teruggeslagen
- geen uitlopers

Akkerboterbloem

(*Ranunculus arvensis*)

- vruchtjes gestekeld
- plant van ouderwetse graanakkertjes
- **aandachtssoort (met uitsterven bedreigd)!**

Gulden boterbloem

(*Ranunculus auricomus*)

- kroonbladen goudgeel
- blad handvormig, in 3 of 5 bladsegmenten verdeeld
- plant van bos en grasland op kalkrijke bodem (Haspengouw en Voeren)

Grote boterbloem (*Ranunculus lingua*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Bloem 2-4(-5) cm in doorsnede, goudgeel.
Vruchtjes 2,5-3 mm lang, met een brede snavel. Onderste bladen eirond met hartvormige voet, de hogere (lijn-)lancetvormig. Stengel rechtopstaand.
Plant met uitlopers.

Hoogte bloeiende plant

60 - 120 cm.

Bloeitijd

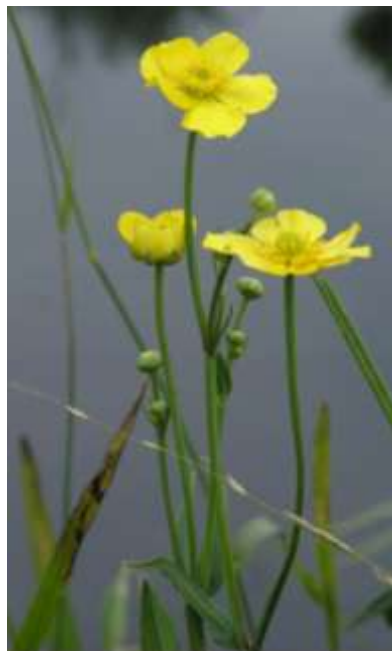
Juni - september

Levensvorm

Helofyt (waterkant)

Standplaats

Oevers, rietlanden.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	3	3
●	1995 - ...	5	5

Blaartrekkende boterbloem (*Ranunculus sceleratus*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Vruchthoofdjes hoger dan breed, met 60 of meer vruchtjes, deze ca. 1 mm lang.

Plant vrijwel kaal, de bladen van boven glanzig.

Bloem 0,5-1 cm in doorsnede.

Kroonbladen bleekgeel.

Kelkbladen teruggeslagen.

Hoogte bloeiende plant

4 - 70 cm.

Bloeitijd

Mei - september

Levensvorm

Therofyt (eenjarig)

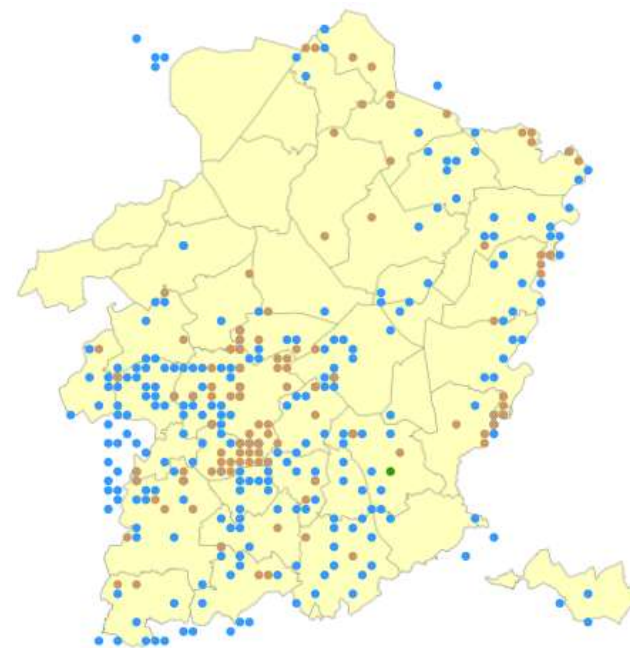
Standplaats

Drooggevallen modder, vochtige wegen, vijveroevers.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	1	1
●	1971-'94	251	251
●	1995 - ...	112	112

Egelboterbloem (*Ranunculus flammula*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Bloem 0,5-1,5(-2) cm in doorsnede, geel.
Vruchtjes 1,2-2 mm lang, met een smalle, zeer korte snavel.

Onderste bladen elliptisch met wigvormige of afgeronde voet, de hogere langwerpig tot lijnvormig.

Stengel rechtopstaand, opstijgend of met rechte leden liggend en wortelend.

Plant zonder niet-bloeiende uitlopers.

Hoogte bloeiende plant

8 – 50 (- 70) cm.

Bloeitijd

Juni - oktober

Levensvorm

Hemikryptofyt (winterknoppen op of iets onder de grond) of helofyt (waterplant)

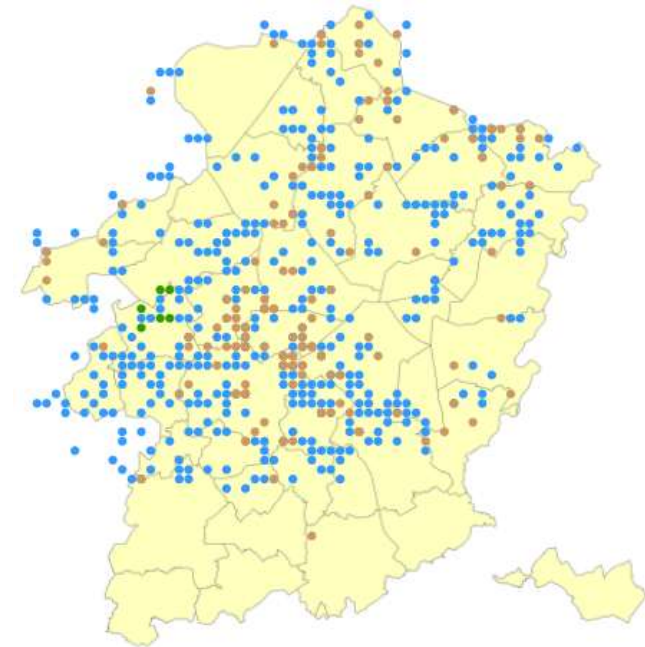
Standplaats

Oevers, vochtige plaatsen.

Verspreiding

	#wnm	# ex
● ... - 1970	6	6
● 1971-'94	416	416
● 1995 - ...	161	161

Scherpe boterbloem (*Ranunculus acris*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Bladen behaard, de onderste in omtrek hoekig, 5-7-delig.

Bloemsteel rolrond, glad.

Kroonbladen goudgeel.

Bloembodem kaal.

Vruchtjes kaal.

Hoogte bloeiende plant

30 – 90 cm.

Bloeitijd

Mei - september

Levensvorm

Hemikryptofyt (winterknoppen op of iets onder de grond)

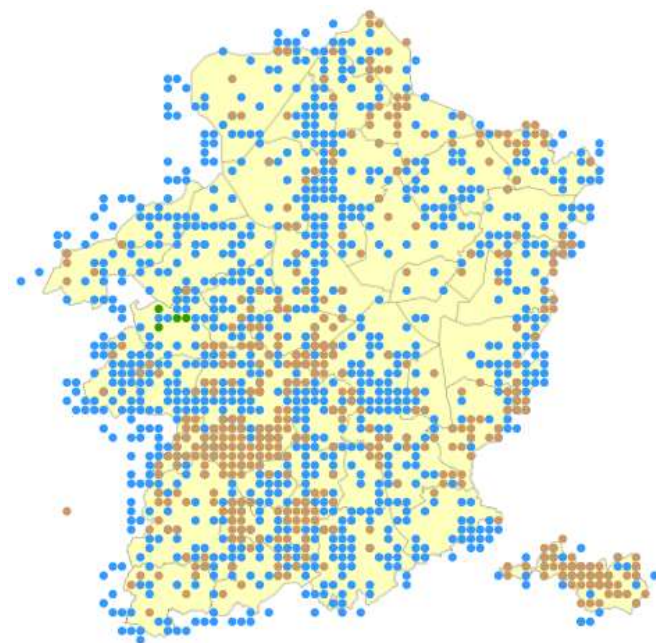
Standplaats

Weiden, grazige wegkanten.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	8	8
●	1971-'94	1065	1065
●	1995 - ...	502	502

Kruipende boterbloem (*Ranunculus repens*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Onderste bladen drietallig, het middelste blaadje lang gesteeld.

Plant met lange, op de knopen

wortelende bovengrondse uitlopers.

Kroonbladen goudgeel.

Bloemsteel gegroefd.

Snavel van de vruchtjes alleen aan de top iets gebogen.

Hoogte bloeiende plant

10 – 50 cm.

Bloeitijd

Mei - juli

Levensvorm

Hemikryptofyt (winterknoppen op of iets onder de grond)

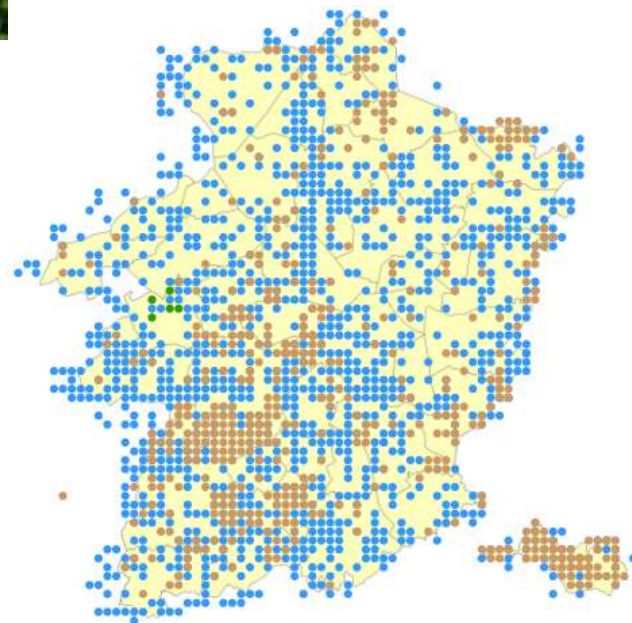
Standplaats

Vochtige weiden, ruderaal terreinen, bouwland, vochtige boswegen.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	7	7
●	1971-'94	1291	1291
●	1995 - ...	606	606

Knolboterbloem (*Ranunculus bulbosus*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Stengel aan de voet knolvormig verdikt, onderaan afstaand, bovenaan aanliggend behaard.

Bladen donkergroen, soms ten dele zwart gevlekt.

Vruchtjes geheel glad, met korte, iets gekromde snavel.

Kroonbladen goudgeel.

Kelbladen teruggeslagen.

Bloembodem kaal.

Hoogte bloeiende plant

15 – 30 cm.

Bloeitijd

(April -) Mei - juli

Levensvorm

Hemikryptofyt (winterknoppen op of iets onder de grond) of knolgeofyt.

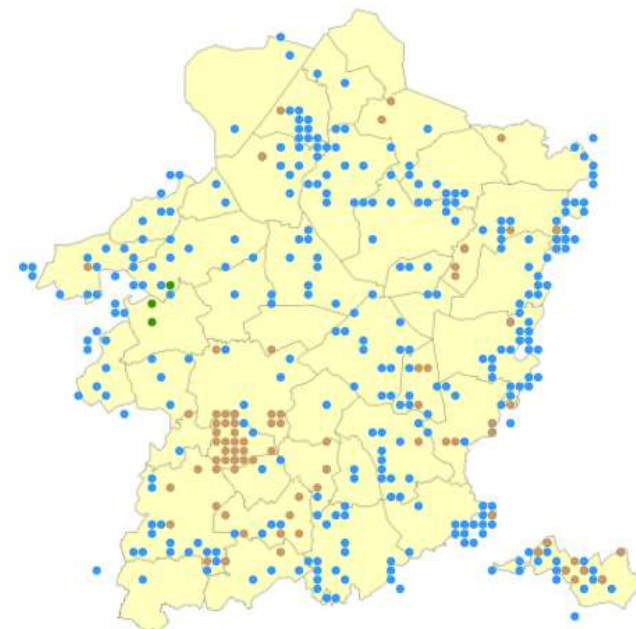
Standplaats

Droge graslanden, weiden, vooral op kalkhoudende bodems.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	3	3
●	1971-'94	315	315
●	1995 - ...	78	78

Behaarde boterbloem (*Ranunculus sardous*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Stengel aan de voet niet verdikt, ook bovenaan afstaand behaard.

Bladen lichtgroen, vaak met lichtere vlekken.

Vruchtjes meestal met een rij knobbeltjes nabij de rand, soms glad, met korte, bijna rechte snavel.

Kroonbladen goudgeel.

Kelkbladen teruggeslagen.

Bloembodem behaard.

Hoogte bloeiende plant

15 – 40 cm.

Bloeitijd

Mei - september

Levensvorm

Therofyt (eenjarig)

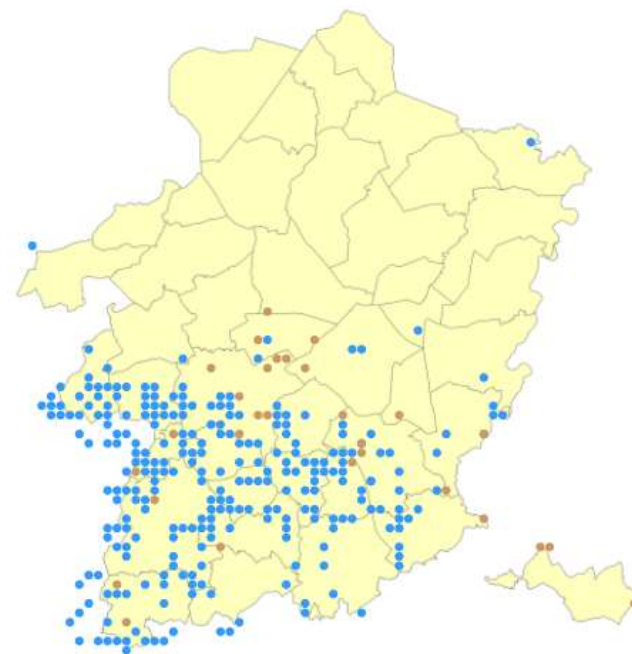
Standplaats

Akkers, bouwland, vaak op vochtige tot natte bodems, soms in weiden.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	260	260
●	1995 - ...	29	29

Kalkboterbloem (*Ranunculus polyanthemos* ssp. *polyanthemoides*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Snavel van de vruchtjes sterk gekromd
maar niet naar binnen gekruld.

Bladslippen tamelijk smal.

Opmerking :

Ranunculus polyanthemos subsp.
polyanthemoides lijkt veel op Kruipende
boterbloem (*Ranunculus repens*);
onderscheidt zich van deze door de
afwezigheid van uitlopers, en de diep 5-
delige, licht en donker gevlekte bladen,
waarvan alleen de middelste slip soms
kort gesteeld is (bij *Ranunculus repens* zijn
ook de zijdelingse bladdelen kort
gesteeld).

De andere ondersoort is Bosboterbloem

(*Ranunculus polyanthemos* ssp.

Nemorosus, syn. [Ranunculus serpens](#)).

Hoogte bloeiende plant

30 – 90 cm.

Bloeitijd

Mei - juni

Levensvorm

Hemikryptofyt (winterknoppen op of iets
onder de grond).

Standplaats

In kalkgraslanden. 1 mogelijke vindplaats
in Limburg (Tiendeberg, Kanne).

Verspreiding

		#wnm	# ex
	... - 1970	0	0
	1971-'94	0	0
	1995 - ...	0	0

Geen waarnemingen in
Limburg.

Akkerboterbloem (*Ranunculus arvensis*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Vruchtjes 3-8, 5-8 mm lang, stekelig.

Middelste bladen 3-tallig met gesteelde 3-spletige of 3-delige blaadjes.

Bloem 8-12 mm in doorsnede, licht groenachtig geel.

Kelkbladen los tegen de kroonbladen aanliggend.

Hoogte bloeiende plant

10 – 60 cm.

Bloeitijd

Mei - juli

Levensvorm

Therofyt (eenjarig)

Standplaats

Akkers, op niet zure of kalkrijke bodem.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	5	5
●	1995 - ...	0	0

Gulden boterbloem (*Ranunculus auricomus*)

Familie

ranonkelfamilie (*Ranunculaceae*)

Diagnostische kenmerken

Plant kaal of alleen bovenaan behaard.

Vruchtjes behaard.

Onderste bladen (meestal reeds tijdens de bloei vergelend) in omtrek breder dan lang tot halfcirkelrond, ongedeeld tot 3-delig.

Bloemsteel rolrond, glad.

Kroonbladen vaak ten dele weinig ontwikkeld, goudgeel.

Hoogte bloeiende plant

15 – 45 cm.

Bloeitijd

April - mei

Levensvorm

Therofyt (eenjarig)

Standplaats

Vochtige zandgronden, wegbermen.

Verspreiding

		#wnm	# ex
●	... - 1970	0	0
●	1971-'94	80	80
●	1995 - ...	19	19

